
TANDVÅRDS- OCH

LÄKEMEDELSFÖRMÅNSVERKET

Slutavstämning av återbäring från sidoöverenskommelser 2023

Mars 2024

Citera gärna Tandvårds- och läkemedelsförmånsverkets rapporter, men glöm inte att uppge källa: Rapportens namn, år och Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket.

Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket, mars, 2024
Diarienummer: 00526/2023

Postadress: Box 22520, 104 22 Stockholm
Besöksadress: Fleminggatan 14, Stockholm
Telefon: 08 568 420 50
www.tlv.se

Förord

TLV har regeringens uppdrag (S2022/04000) att löpande följa upp och redovisa besparingen som genereras av de sidoöverenskommelser som läkemedelsföretag och regioner ingår inom ramen för eller som en följd av TLV:s ärendehandläggning för vissa läkemedel.

I den här rapporten redovisas utfallet av den totala besparingen från återbäringar från sidoöverenskommelser för 2023 – slutavstämningen för 2023. Vidare redovisas hur utfallet för respektive region skiljer sig mot den prognostiserad återbäring som publicerades i december 2023, samt slutlig reglering av återbäring mellan respektive region och staten för 2023.

Agneta Karlsson
Generaldirektör

Innehåll

Förord	3
Termer och begrepp	5
1 Inledning	6
1.1 Försäljning per område och kön	8
2 Utfall av sidoöverenskommelser	9
2.1 Regional fördelning.....	11
Referenser	14
Bilagor	15

Termer och begrepp

AIP – Apotekens inköpspris för varor som ingår i läkemedelsförmånerna. Fastställs av TLV.

AUP – Apotekens försäljningspris för varor som ingår i läkemedelsförmånerna. Fastställs av TLV.

Apotekens handelsmarginal – den reglerade ersättning som apoteken får när de säljer receptförskrivna läkemedel och andra varor inom läkemedelsförmånerna (högekostnadsskyddet). Handelsmarginalen är skillnaden mellan apotekens försäljningspris (AUP) och inköpspris (AIP).

Generiskt läkemedel – läkemedel som innehåller samma aktiva substans, i samma beredningsform och med samma styrka, och som ger samma medicinska effekt.

Generell subvention – läkemedel som är subventionerat för hela dess användningsområde.

Godkänd indikation – det sjukdomstillstånd som får behandlas med ett läkemedel som godkänts av Läkemedelsverket eller den europeiska motsvarigheten, European Medicines Agency.

Läkemedelsförmån – ett läkemedel som ingår i läkemedelsförmånerna är subventionerat och ingår i högekostnadsskyddet vilket begränsar hur mycket en kund behöver betala för sina läkemedel.

Originalläkemedel – det första läkemedlet på marknaden som innehåller en viss aktiv substans. Dessa läkemedel har patentskydd och utsätts därmed inte för konkurrens av generiska motsvarigheter under ett antal år.

Regioner – det som fram till 2019 kallades för landsting.

Sidoöverenskommelse – ett civilrättsligt avtal mellan ett läkemedelsföretag och enskilda regioner som tas fram inom ramen för eller som en följd av TLV:s ärendehandläggning. Sidoöverenskommelserna reglerar en eller flera omständigheter som rör användningen av ett läkemedel. I den här rapporten använder vi sidoöverenskommelser och avtal synonymt.

Subvention – den del av kostnaden för ett läkemedel, en tandvårdsåtgärd eller en förbrukningsartikel som staten betalar

Trepartsöverläggning – innebär att både regioner och läkemedelsföretag vid ett och samma tillfälle överlägger med TLV i ett visst ärende.

1 Inledning

Sedan slutet av 2014 har regioner och läkemedelsföretag tecknat avtal (sidoöverenskommelser) för vissa läkemedel som förskrivs via recept. Överenskommelserna innebär att läkemedelsföretagen betalar återbäring till regionerna för en del av läkemedelskostnaden, vilket i sin tur innebär att nettokostnaden för respektive läkemedel blir lägre än det AUP (apotekens utförsäljningspris) som fastställts av TLV.

TLV koordinerar processen inom ramen för trepartsöverläggningar där TLV, regioner och företag gemensamt överlägger i ett ärende. TLV utför även löpande uppföljningar av utfallen från sidoöverenskommelserna.

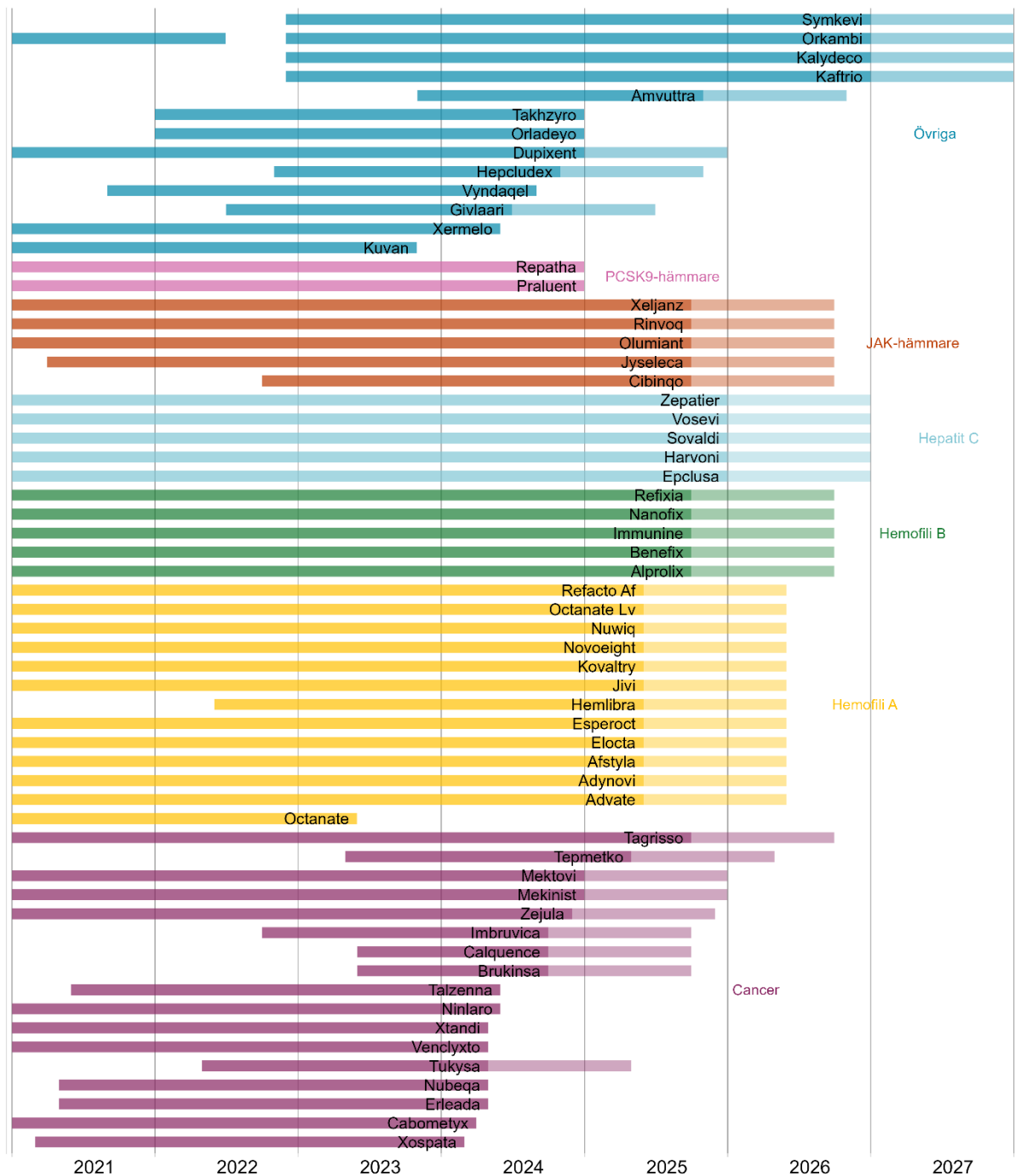
Enligt överenskommelsen om statsbidrag för läkemedelsförmånerna 2023 delar staten och regionerna på den återbäring som sidoöverenskommelserna genererat under året; 70 procent av återbäringen ska tillfalla regionerna och 30 procent ska tillfalla staten [1]. Den prognos som TLV publicerade i december 2023 ligger till grund för en preliminär reglering av statens andel av återbäringen i samband med utbetalningen av statsbidraget till regionerna i februari 2024. En slutavstämning för utfallet helåret 2023 görs i mars 2024. Återbäringen kommer då att justeras till följd av eventuella avvikelser mellan prognos och utfall.

I figur 1 nedan visas samtliga receptförskrivna läkemedel som haft gällande sidoöverenskommelse någon gång under 2023. Den ljusare delen av en stapel motsvarar möjlighet till förlängning av avtalet. I bilaga 1 redovisas en sammanställning av sidoöverenskommelserna i tabellform tillsammans med försäljning per läkemedel under 2023.

Totalt hade 60 läkemedel en gällande sidoöverenskommelse någon gång under 2023. Läkemedlet Ibrance är även inkluderat i uppföljningen av 2023 eftersom tidigare sidoöverenskommelse fortsatt genererar återbäring för de patienter som påbörjade behandling inom avtalets giltighetstid.

Under 2023 har det tecknats sidoöverenskommelser för 30 läkemedel, varav fyra läkemedel (Amvuttra, Tepmetko, Calquence och Brukinsa) inte har omfattats av sidoöverenskommelser sedan tidigare. För två läkemedel (Kuvan och Octanate) har avtalen inte förlängts eller förhandlats på nytt, vilket betyder att dessa läkemedel inte längre omfattas av sidoöverenskommelser.

Figur 1. Avtalstid för receptförskrivna läkemedel med gällande sidoöverenskommelser under hela eller delar av 2023.

Den ljusare delen av en linje markerar möjlighet till förlängning. Figuren visar endast historik från och med januari 2021. Avtalen gällande Symkevi, Orkambi, Kalydeco och Kaftrio har möjlighet till förlängning till och med december 2028 vilket inte syns i figuren.

1.1 Försäljning per område och kön

Den totala försäljningen (AUP) för de läkemedel som haft en sidoöverenskommelse under 2023 uppgick till drygt 6,9 miljarder kronor, vilket utgör cirka 16,3 procent av de totala kostnaderna för förmånsberättigade läkemedel samt läkemedel förskrivna enligt smittskyddslagen under 2023.

I tabell 1 nedan redovisas försäljning för läkemedel med sidoöverenskommelse per läkemedelsgrupp under perioden januari till december 2023, samt fördelning av försäljningsvärde mellan könen. Av det totala försäljningsvärdet för läkemedel med sidoöverenskommelser har 66 procent expedierats till män och 34 procent till kvinnor under 2023. Skillnaden kan förklaras av att de läkemedel som omfattas av sidoöverenskommelser i flera fall behandlar sjukdomar som främst eller enbart män drabbas av och behandlas för. Detta gäller främst läkemedel inom grupperna hemofili A och B, samt delvis för läkemedel inom gruppen hepatit C. Inom området cancer skiljer sig även försäljningsandelarna mellan kön, vilket kan härledas till att det finns något fler läkemedel med sidoöverenskommelse för behandling av prostatacancer än behandling av bröstcancer, samt volymkillnader för behandling av dessa läkemedel.

Tabell 1. Försäljning för läkemedel med sidoöverenskommelse per läkemedelsgrupp i perioden januari-december 2023, samt fördelning mellan könen.

Område	Försäljningsvärde (AUP) jan-dec 2023 (tkr)	Kvinnors andel av försäljningsvärdet	Mäns andel av försäljningsvärdet
Cancer	2 453 106	36 %	64 %
Hemofili A	889 086	1 %	99 %
Hemofili B	170 280	2 %	98 %
Hepatit C	526 902	29 %	71 %
JAK-hämmare	467 273	66 %	34 %
PCSK9-hämmare	414 798	39 %	61 %
Övriga	1 960 503	43 %	57 %
Total	6 881 948	34 %	66 %

* Försäljningen av läkemedel för behandling av hepatit C och Hepcludex (Övriga) gäller all försäljning (förskrivning) och inte enbart inom läkemedelsförmånerna.

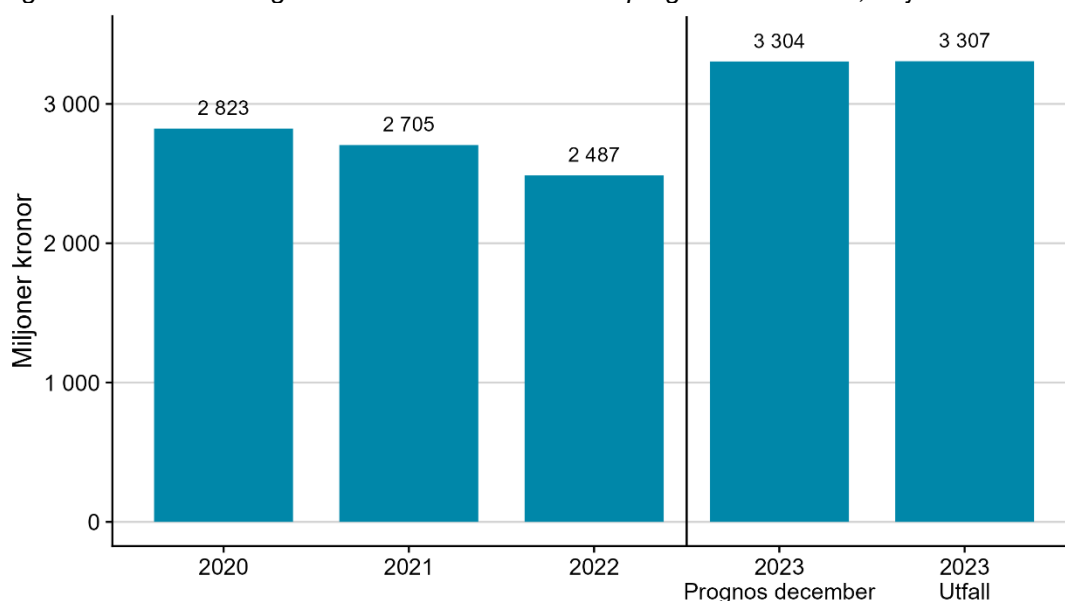
Källa: E-hälsomyndigheten.

2 Utfall av sidoöverenskommelser

Den totala återbäringen för 2023 uppgick till 3 307 miljoner. Det är 820 miljoner (25 %) mer än den totala återbäringen för 2022, och 2,5 miljoner (0,1 %) mer än den prognostiserade återbäringen för 2023 som publicerades i december 2023 [2], se figur 2 nedan. Av sekretesskäl särredovisas inte återbäringen för enskilda läkemedelsområden i den här rapporten.

Figur 2. Utfall återbäring 2020 - 2023 samt decemberprognosen för 2023, miljoner kronor.

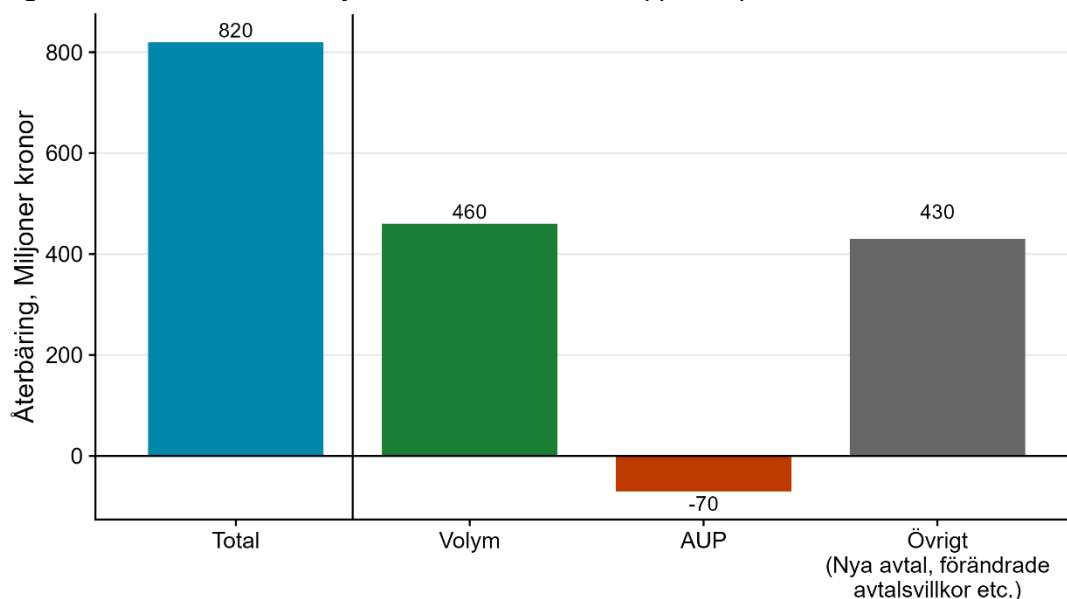
Den totala återbäringen för respektive år påverkas av flera faktorer. I figur 3 nedan är skillnaden i återbäringen mellan 2023 och 2022 uppdelad i följande faktorer: volymeffekt, prisseffekt samt övrigt.

Av figuren framgår att den ökade återbäringsnivån till stor del berodde på att volymerna var större under 2023. Volymen ökade inom samtliga områden som redovisas i tabell 1.¹

Återbäringen påverkas också av förändringar i AUP. En sänkning i AUP leder till att återbäringen reduceras med motsvarande belopp. Sänks AUP till den nivå som angetts i sidoöverenskommelsen eller lägre, utgår ingen återbäring. Återbäringen kan därmed minska utan att samhällets kostnader ökar. Mellan 2023 och 2022 har det framför allt skett sänkningar i AUP inom områdena cancer och JAK-hämmare, vilket minskat återbäringen inom dessa områden relativt om AUP inte hade sänkts. Totalt minskade återbäringen med 70 miljoner på grund av prissänkningar.

¹ Exklusive sidoöverenskommelser vars avtalsperiod gick ut innan 2023.

Figur 3. Skillnad i utfall 2023 jämfört med utfall 2022, uppdelat på olika faktorer.

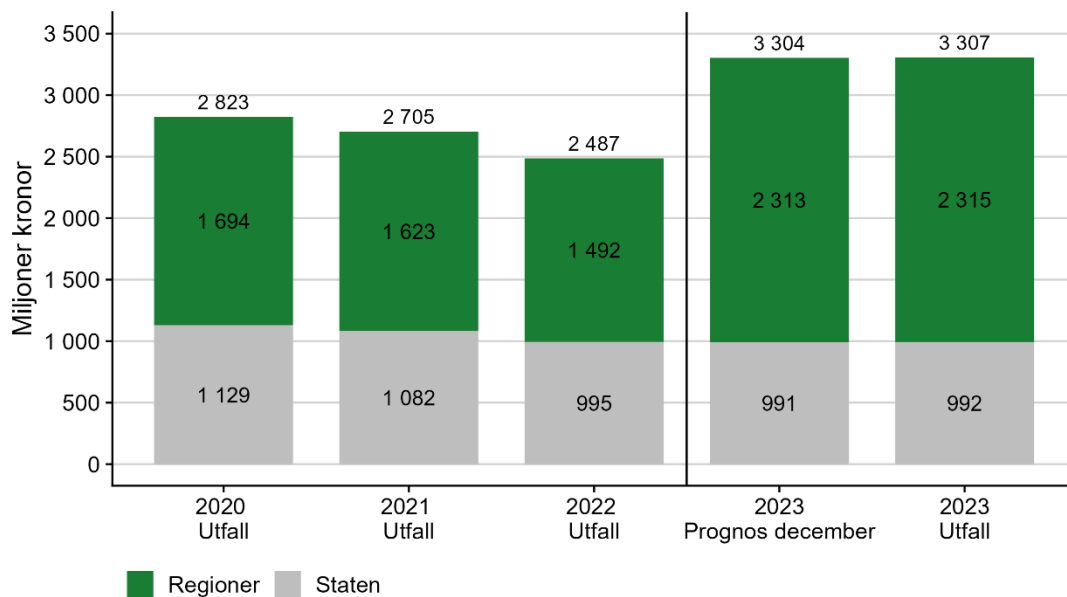

Skillnaden i återbäringsnivå mellan åren påverkas slutligen också av att nya avtal träffas samtidigt som andra avslutas eller får förändrade villkor. Sammantaget innebar dessa förändringar att återbäringsnivån ökade med 430 miljoner kronor. Nya villkor i samband med att nya avtal slutits i anslutning till att tidigare avtal löpt ut bidrog totalt sett till att återbäringen ökade med 125 miljoner. Under 2023 tecknades avtal för fyra läkemedel som tidigare inte omfattats av avtal. Tre av dessa var läkemedel för behandling av cancer.

2.1 Regional fördelning

Enligt överenskommelsen om statsbidrag för läkemedelsförmånerna 2023 delar staten och regionerna på den återbäring som avtalen genererar under året [1]; 70 procent av återbäringen ska tillfalla regionerna och 30 procent ska tillfalla staten.

Figur 4. Utfall återbäring från sidoöverenskommelser 2020 till 2023, samt decemberprognosen för 2023 fördelat på regioner och staten. Summerad årlig återbäring över staplarna.

För åren 2020–2022 erhöll regionerna 60 procent av återbäringen och staten 40 procent av återbäringen. Källa: E-hälsomyndigheten och TLV.

I tabell 2 nedan visas skillnaden mellan den prognos som publicerades i december 2023 [2] och utfallet uppdelat per region.

Tabell 2. Jämförelse av slutlig återbäring 2023 mot decemberprognosen, uppdelat per region, kronor.

Region	Återbäring totalt 2023 utfall	Återbäring totalt 2023 prognos december	Skillnad utfall- prognos december	% skillnad utfall och prognos december
Stockholm	732 591 469	735 057 946	-2 466 477	-0,34 %
Uppsala	106 442 752	105 107 475	1 335 277	1,27 %
Södermanland	90 421 705	90 100 615	321 090	0,36 %
Östergötland	160 092 159	156 815 226	3 276 933	2,09 %
Jönköping	120 128 817	119 775 530	353 287	0,29 %
Kronoberg	71 315 564	71 492 585	-177 021	-0,25 %
Kalmar	80 671 139	81 923 641	-1 252 502	-1,53 %
Gotland	21 900 335	22 084 767	-184 432	-0,84 %
Blekinge	51 544 165	52 760 494	-1 216 329	-2,31 %
Skåne	463 904 139	463 703 838	200 301	0,04 %
Halland	98 802 749	98 812 784	-10 035	-0,01 %
Västra Götaland	470 026 994	472 879 671	-2 852 677	-0,60 %
Värmland	83 607 842	83 953 147	-345 305	-0,41 %
Örebro	90 742 738	91 882 019	-1 139 281	-1,24 %
Västmanland	95 460 778	96 406 697	-945 919	-0,98 %
Dalarna	79 147 385	78 931 652	215 733	0,27 %
Gävleborg	99 415 687	100 578 833	-1 163 146	-1,16 %
Västernorrland	84 411 969	83 632 689	779 280	0,93 %
Jämtland	30 359 269	30 710 200	-350 931	-1,14 %
Västerbotten	135 308 953	131 920 679	3 388 274	2,57 %
Norrbottnen	140 371 175	135 623 334	4 747 841	3,50 %
Total	3 306 667 783	3 304 153 822	2 513 961	0,53 %

Källa: TLV.

Det slutliga utfallet av återbäringen år 2023 blev ca 2,5 miljoner kronor högre jämfört med vad som prognostiserades i december. Detta resulterar i att en slutreglering ska ske så att staten erhåller cirka 700 000 kronor mer än prognostiserat. På regional nivå kan slutregleringen gentemot staten vara såväl positiv som negativ beroende på hur skillnaden mellan prognos och utfall ser ut för den aktuella regionen, se tabell 3 nedan.

Tabell 3. Utfall av återbäring 2023 fördelat på region och staten samt slutlig reglering av återbäring mellan regionerna och staten, kronor.

Region	Återbäring totalt 2023 utfall	Regionernas del av återbäring 70%	Återbetalning till staten 30% utfall	Återbetalning till staten från prognos december	Slutreglering mellan regionerna och staten
Stockholm	732 591 469	512 814 028	219 777 441	220 517 384	-739 943
Uppsala	106 442 752	74 509 926	31 932 826	31 532 243	400 583
Södermanland	90 421 705	63 295 194	27 126 512	27 030 185	96 327
Östergötland	160 092 159	112 064 511	48 027 648	47 044 568	983 080
Jönköping	120 128 817	84 090 172	36 038 645	35 932 659	105 986
Kronoberg	71 315 564	49 920 895	21 394 669	21 447 775	-53 106
Kalmar	80 671 139	56 469 797	24 201 342	24 577 092	-375 750
Gotland	21 900 335	15 330 235	6 570 101	6 625 430	-55 330
Blekinge	51 544 165	36 080 916	15 463 250	15 828 148	-364 899
Skåne	463 904 139	324 732 897	139 171 242	139 111 151	60 090
Halland	98 802 749	69 161 924	29 640 825	29 643 835	-3 010
Västra Götaland	470 026 994	329 018 896	141 008 098	141 863 901	-855 803
Värmland	83 607 842	58 525 489	25 082 353	25 185 944	-103 592
Örebro	90 742 738	63 519 917	27 222 821	27 564 606	-341 784
Västmanland	95 460 778	66 822 545	28 638 233	28 922 009	-283 776
Dalarna	79 147 385	55 403 170	23 744 216	23 679 495	64 720
Gävleborg	99 415 687	69 590 981	29 824 706	30 173 650	-348 944
Västernorrland	84 411 969	59 088 378	25 323 591	25 089 807	233 784
Jämtland	30 359 269	21 251 488	9 107 781	9 213 060	-105 279
Västerbotten	135 308 953	94 716 267	40 592 686	39 576 204	1 016 482
Norrbottnen	140 371 175	98 259 823	42 111 353	40 687 000	1 424 352
Total	3 306 667 783	2 314 667 448	992 000 335	991 246 147	754 188

Källa: TLV.

Referenser

- [1] Regeringen och Sveriges Kommuner och Regioner. *Statens bidrag till regionerna för kostnader för läkemedelsförmånerna m.m. 2023*. Stockholm, 2023.
- [2] Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket. Regional prognos av återbäringar från sidoöverenskommelser 2023. Stockholm, 2023.

Bilagor

I tabell 4 redovisas den totala årsförsäljningen för läkemedel som omfattats av sidoöverenskommelse under hela eller delar av 2023.

Tabell 4. Läkemedel som omfattats av sidoöverenskommelse under delar av- eller hela 2023, samt total försäljning (AUP) inom förmånerna januari – december 2023.

Område	Produkt	Gäller fr.o.m.	Gäller t.o.m.	I förmån fr.o.m.	Försäljningsvärde (AUP) jan - dec 2023 (tkr)
Cancer	Brukinsa	2023-06-01	2024-09-30	2023-06-01	12 448
	Cabometyx	2021-04-01	2024-03-31	2018-04-01	146 695
	Calquence	2023-06-01	2024-09-30	2021-03-26	145 777
	Erleada	2021-05-01	2024-04-30	2021-05-01	137 751
	Ibrance	2017-07-01	2021-06-30	2017-07-01	176 389
	Imbruvica	2022-10-01	2024-09-30	2022-10-01	371 852
	Mekinist	2023-01-01	2024-12-31	2016-06-17	88 459
	Mektovi	2023-01-01	2024-12-31	2019-04-01	55 593
	Ninlaro	2021-06-01	2024-05-31	2018-06-01	35 275
	Nubeqa	2021-05-01	2024-04-30	2021-05-01	93 596
	Tagrisso	2023-10-01	2025-09-30	2017-10-01	352 740
	Talzenna	2021-06-01	2024-05-31	2021-06-01	3 208
	Tepmetko	2023-05-01	2025-04-30	2023-05-01	9 653
	Tukysa	2022-05-01	2024-04-30	2022-05-01	14 429
	Venclyxto	2021-05-01	2024-04-30	2018-05-01	166 755
	Xospata	2021-03-01	2024-02-29	2021-03-01	16 509
Xtandi	2022-10-01	2024-04-30	2015-07-01	542 321	
Zejula	2022-12-01	2024-11-30	2019-12-01	83 657	
Hemofili A	Advate	2023-06-01	2025-05-31	2004-05-04	29 174
	Adynovi	2023-06-01	2025-05-31	2018-02-23	22 775
	Afstyla	2023-06-01	2025-05-31	2017-09-01	8 415
	Elocta	2023-06-01	2025-05-31	2016-04-27	208 243
	Esperoct	2023-06-01	2025-05-31	2020-06-01	105 168
	Hemlibra	2023-06-01	2025-05-31	2018-09-28	353 694

Område	Produkt	Gäller fr.o.m.	Gäller t.o.m.	I förmån fr.o.m.	Försäljningsvärde (AUP) jan - dec 2023 (tkr)
Hemofili A	Jivi	2023-06-01	2025-05-31	2019-05-24	47 482
	Kovaltry	2023-06-01	2025-05-31	2016-08-26	29 621
	Novoeight	2023-06-01	2025-05-31	2014-06-25	67 510
	Nuwiq	2023-06-01	2025-05-31	2015-01-30	15 364
	Octanate	2020-06-01	2023-05-31	2005-10-01	0
	Octanate Lv	2023-06-01	2025-05-31	2005-10-01	0
	Refacto Af	2023-06-01	2025-05-31	2011-10-05	1 640
Hemofili B	Alprolix	2023-10-01	2025-09-30	2018-09-27	101 042
	Benefix	2023-10-01	2025-09-30	2020-09-24	18 813
	Immunine	2023-10-01	2025-09-30	2009-09-01	588
	Nanofix	2023-10-01	2025-09-30	2011-05-26	1 040
	Refixia	2023-10-01	2025-09-30	2018-10-25	48 797
Hepatit C	Epclusa	2021-01-01	2023-12-31	2016-09-24	329 103
	Harvoni	2021-01-01	2023-12-31	2015-02-20	155 084
	Sovaldi	2021-01-01	2023-12-31	2014-10-30	0
	Vosevi	2021-01-01	2023-12-31	2018-01-01	18 759
	Zepatier	2021-01-01	2023-12-31	2016-09-24	23 957
JAK-hämmare	Cibinqo	2023-10-01	2025-09-30	2022-10-01	1 880
	Jyseleca	2023-10-01	2025-09-30	2021-04-30	23 013
	Olumiant	2023-10-01	2025-09-30	2020-02-20	132 779
	Rinvoq	2023-10-01	2025-09-30	2020-03-19	218 423
	Xeljanz	2023-10-01	2025-09-30	2020-03-19	91 178
PCSK9-hämmare	Praluent	2022-01-01	2023-12-31	2017-02-01	161 814
	Repatha	2022-01-01	2023-12-31	2016-06-21	252 985
Övriga	Amvuttra	2023-11-01	2025-10-31	2023-11-01	26 767
	Dupixent	2023-01-01	2024-12-31	2018-05-18	339 808
	Givlaari	2022-07-01	2024-06-30	2022-07-01	25 003
	Hepcludex	2022-11-01	2024-10-31	2022-11-01	20 175
	Kaftrio	2022-12-01	2026-12-31	2022-12-01	579 435
	Kalydeco	2022-12-01	2026-12-31	2022-12-01	380 481
	Kuvan	2020-11-01	2023-10-31	2017-11-01	16 240
	Orkambi	2022-12-01	2026-12-31	2018-07-01	57 293

Område	Produkt	Gäller fr.o.m.	Gäller t.o.m.	I förmån fr.o.m.	Försäljningsvärde (AUP) jan - dec 2023 (tkr)
Övriga	Orladeyo	2022-01-01	2023-12-31	2022-01-01	13 464
	Symkevi	2022-12-01	2026-12-31	2022-12-01	1 431
	Takhzyro	2022-01-01	2023-12-31	2022-01-01	87 873
	Vyndaqel	2021-09-01	2024-08-31	2021-09-01	402 629
	Xermelo	2021-06-01	2024-05-31	2018-06-01	9 903
Total					6 881 948

* Försäljningen av läkemedel för behandling av hepatit C samt Hepcludex gäller all försäljning (förskrivning) och inte enbart inom läkemedelsförmånerna.

Källa: E-hälsomyndigheten och TLV